

לראות את כל הקשת
אגף לחינוך יסודי רכז השתלבות

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

08

אגות לרכזי השתלבות

אייר תשע"ח - מאי 2018

לקויות למידה

רכזים י יקרים שלום וברכה!

לכל עשב ועשב יש שירה מיוחדת, ומשירה זו נעשה ניגון של רועה. המורה - כמו הרועה - מוביל ומטפח בניגונו את תלמידיו.

באיגרת זו נתבונן על הניגונים השונים של התלמידים עם לקויות הלמידה. מההיכרות עם שירת התלמידים נמשיך לפיתוח ניגונו של המורה בכיתה שבה לומדים תלמידים עם לקויות למידה. ניגונו של המורה הזה יתפתח בהתאמה לשירת התלמידים שלו.

בהשראת ר' נחמן מברסלב,
כתבה נעמי שמר
את השיר "שירת העשבים".

דע לך
שכל רועה ורועה
יש לו ניגון מיוחד
משלו
דע לך
שכל עשב ועשב
יש לו שירה מיוחדת
משלו
ומשירת העשבים
נעשה ניגון
של רועה

1 נקטנו לשון זכר מטעמי נוחות בלבד. בכל מקום הכוונה היא לכל המגדרים.

לראות את כל הקשת
רכז השתלבות
אגף לחינוך יסודי

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנייה הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

08

אגרת לרכזי השתלבות

אייר תשע"ח - מאי 2018

בגן היה נפלא. נהניתי וביליתי עם החברים והרגשתי כמו כולם. ואז, בכיתה א', הכול השתנה.

בשבוע הראשון, המורה לימדה אותנו את האות ש'. כל הילדים התבקשו לכתוב במחברת שלוש שורות עם האות ש'. משהו ממש פשוט. כשכולם סיימו שלוש שורות, אני עוד הייתי בשורה הראשונה. לקח לי הרבה יותר זמן. זה יצא הרבה דברים, אבל לא האות ש'.

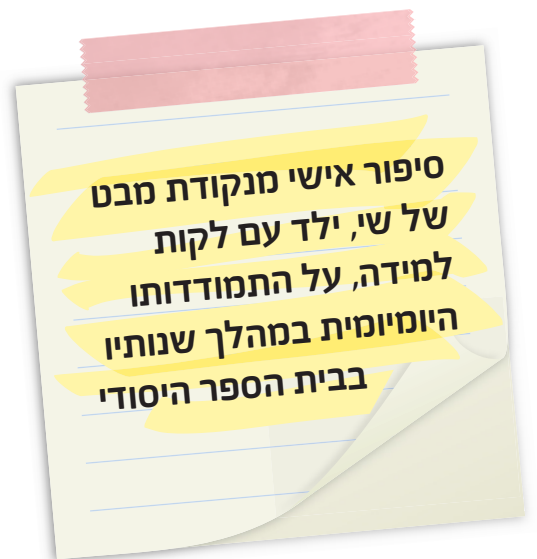
הייתי ממש-ממש טוב בחשבון. בראש חישבתי יותר טוב מכולם, אבל לא הצלחתי לכתוב את התרגיל הכי פשוט. לשרטט את הספרה 1 כך שתהיה מחודדת וישרה לקח לי המון זמן. עד היום אני לא מאמין כמה אפשר להסתבך עם הספרה 1.

למרות שהתחלתי ללמוד לקרוא עוד בחופש הגדול שלפני כיתה א', לא הצלחתי לזכור מה הצליל שמתאים לכל אות וכשכבר צלחתי את המשימה הזו - לא הצלחתי לחבר את כל הצלילים למילה אחת.

חשבתי שהכול קורה בגלל שאני לא מתאמץ. באתי מאוד בטוח בעצמי. אבל מהר מאוד השתכנעתי שאו שאני עצלן או שאני טיפש. הייתי מלא בכעסים והכול יצא בעיקר על ההורים, כי בבית הספר שמרתי את כל התסכול והכעס בתוכי.

לא רק בשיעורים היה לי קשה; הייתי גרוע גם בהפסקות כשכל הבנים שחקו כדורגל. פשוט הסקתי מכך שכל הילדים מתחלקים לשניים, אלה שטובים בהכול ואלה שגרועים בהכול. ולי יצא להיות בקבוצה השנייה.

לאחר שלוש שנים, ההורים שלי לקחו אותי לאבחון. אומנם במהלך האבחון התוצאות הצביעו על כך שיש לי יכולת גבוהה במיוחד בצד המילולי, הרבה

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנייה הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

08

אגרת לרכזי השתלבות

אייר תשע"ח - מאי 2018

מעל לממוצע. אך היה פער של 45 נקודות בינו לבין הצד הביצועי. פער עצום שהסביר מעט את המקור לקושי. הידיעה שאני חכם עזרה לי להאמין מעט יותר בעצמי.

בכיתה ה', אחרי המון מאמצים, חל שיפור. אחרי שההורים ישבו כל ערב והקריאו לי כל השנים את שבעת ספרי הארי פוטר, החלטתי שאני מתמודד עם קריאת הספר הראשון לבדי. זה לקח לי שנה אבל עמדתי בזה. וכך המשכתי לקרוא באיטיות ספר אחר ספר ושקעתי בעולם הספרים. זה דרש ממני הרבה מאמץ אבל אפשר לי לברוח קצת לעולם דמיוני שבו הטובים מנצחים בסוף. לאט-לאט הקריאה כבר לא הייתה מחסום כל כך גדול גם בכיתה.

עדיין הכתיבה הייתה קשה לי מאוד. לא הספקתי להעתיק מהלוח. המחברות שלי בעצם היו מלאות בהתחלות משפטים שלא הסתיימו אף פעם. וכשהייתי חייב לענות על שאלות בכתב, הייתי אלוף בקצרנות. בעיקר שנאתי את הקטע של תשובה מלאה. מי המציא את זה בכלל? לעומת זאת, כשהיו דיונים בכיתה הייתי משתתף כל הזמן ומפגין ידע ושם הרגשתי שאני כמו כולם ואף יותר.

אז מה המורים יכולים לעשות כדי לעזור לילדים כמוני?

בעיקר להכיל. לגלות אמפתיה. לדעת מתי לדרוש ומתי לוותר. מצד אחד לא לוותר על כל מה שקשור בקריאה ובכתיבה כי אז לעולם לא הייתי לומד לקרוא ולכתוב, ומצד אחר לדעת גם מתי ללכת לקראתי ולהציע עזרה, כמו, למשל, להציע לעבוד בכיתה מדי פעם עם חבר שיקרא עבורי את השאלות. וגם לאפשר לי לבטא את הכישורים שלי בכל דרך וכמה שיותר, ובשעות פרטניות לעבוד באופן ממוקד על מה שקשה לי.

סיפורו של שי ממחיש את החוויה האופיינית לתלמידים רבים עם לקויות למידה החווים את הקושי להביא לידי ביטוי את היכולות שלהם.

מדריך האבחנות הפסיכיאטריות - (DSM) החמישי (2013) מגדיר את לקויות הלמידה כ- Specific Learning Disorder:SLD "הפרעת למידה ספציפית".

לפי מדריך זה נדרשים ארבעה קריטריונים לקביעת אבחנה של הפרעת למידה ספציפית:

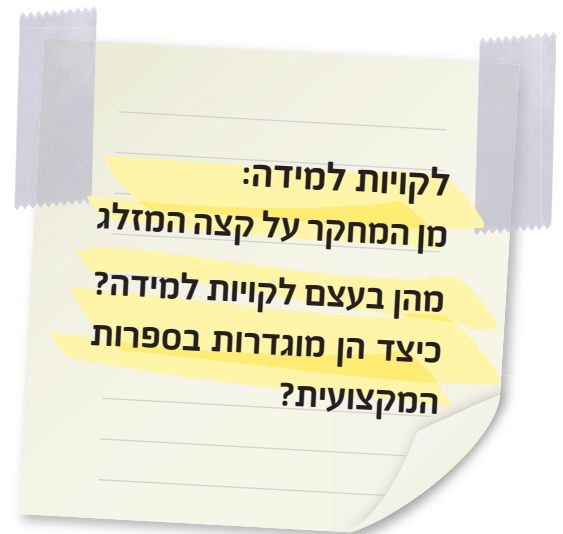
1. קשיים מתמשכים בלמידה ובשימוש במיומנויות אקדמיות (קריאה, כתיבה וחשבון) למרות התערבות ממוקדת בקשיים אלו.

2. המיומנויות האקדמיות המושפעות מההפרעה נמצאות באופן ניכר ומדיד מתחת למצופה ביחס לגיל הכרונולוגי של הפרט, וגורמות להפרעה משמעותית בתפקוד הלימודי ובתחומי חיים נוספים, כפי שנמדדו במבחני הישגים מתוקננים.

3. הקשיים בלימודים החלו במשך שנות הלימודים בבית הספר, אך ייתכן שמלוא היקפם יבוא לביטוי רק בשלב מאוחר יותר כאשר יעלו הדרישות לכישורים אקדמיים.

4. הקשיים בלמידה אינם מוסברים טוב יותר על ידי לקות אינטלקטואלית, איחור התפתחותי כללי, קשיים בראייה ושמיעה, הפרעות מנטליות וניורולוגיות אחרות, מצוקה פסיכו־סוציאלית, שליטה נמוכה בשפת ההוראה או הוראה חינוכית בלתי מתאימה.

נוסף על כך נקבעו ב־ DSM 5 שלוש דרגות לקביעת עוצמת הלקות וחומרתה. דרגת החומרה נקבעת על ידי שני מדדים: עומק ההתערבות הנדרשת, ורמת המסוגלות של התלמיד לפצות על הקושי.

מתוך הגדרה זו ניתן ללמוד על כמה דגשים חשובים:

1. ההגדרה מבחינה בין קשיי למידה ללקות למידה - כדי להגדיר לקות למידה יש לשלול גורמי הדרה אחרים כגון: יכולת אינטלקטואלית נמוכה, קושי שמקורו ברקע סביבתי דל, קשיים רגשיים, קושי בתלמידאות או בכך שהתלמיד עולה חדש ועוד.
2. על פי ההגדרה המחודשת, לא ניתן להגדיר כתלמיד עם לקות למידה ללא מתן התערבות משמעותית לאורך זמן. לשינוי זה השלכות משמעותיות על תהליך העבודה של הצוות החינוכי עם תלמיד שאותר כתלמיד מתקשה. השלב הראשון במעבר בין איתור לטיפול יהיה מתן התערבות ממוקדת בקשיים. ההתערבות חייבת להיות מלווה בהערכה ובבקרה ובמציאת חלופות אם ההתערבות אינה יעילה. אם לא נצפתה התקדמות, למרות מיצוי כל אפשרויות ההתערבות, יודא הצוות החינוכי שאכן קיים ידע שאינו בא לידי ביטוי ושהקושי אינו נובע מגורמי ההדרה השונים, ויפנה את התלמיד לאבחון.
3. קיימות רמות חומרה שונות ללקות הלמידה. לא כל תלמיד עם לקויות למידה זקוק לאותה התערבות. מתוך הגדרת רמת החומרה של הלקות, ייגזרו המשאבים שיינתנו לתלמיד. לכל תלמיד יש לבנות תוכנית חינוכית בהתאם לצרכיו.
4. דגש על המעקב אחר תהליכי ההוראה והלמידה של התלמיד. ההגדרה מתבססת על ההתערבות והמעקב אחר התגובה להתערבות כתנאי לאבחנה של לקות למידה.
5. המעבר לשימוש במושג "הפרעת למידה" - Learning Disorder ולא "לקות למידה" Learning Disability. שינוי זה מחדד את ההסתכלות על התלמיד. המונח disability (לקות או נכות) מתאר קושי תמידי - חוסר יכולת, קושי מהותי הקיים באדם עצמו. לעומתו, המונח disorder (הפרעה) מתמקד בהפרעה לתפקודו של האדם.

לראות את כל הקשת
רכז השתלבות
אגף לחינוך יסודי

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

08

אגרת לרכזי השתלבות

אייר תשע"ח - מאי 2018

**היבטים רגשיים
בקרב תלמידים עם
לקויות למידה**

ההגדרה של ה-DSM5 מתמקדת בהיבטים האקדמיים. לקות למידה היא אכן לקות שמקורה קוגניטיבי-תפיסתי, אך ההתמודדות עם קשיים לימודיים מלווה לעיתים קרובות בקשיים נוספים. ילדים עם לקויות למידה והפרעת קשב עלולים לבטא מגוון קשיים חברתיים, רגשיים והתנהגותיים הנלווים לקושי הלימודי. המאפיינים הנוגעים להתפתחות הרגשית והבין-אישית, הם חלק אינטגרלי מלקות הלמידה או הפרעת הקשב ולהם השלכות על תחומי חיים רבים וכן על היחסים הבין-אישיים שעתיד הילד לפתח, כפי שהיטיב התלמיד שי לבטא.

הקשיים הרגשיים והחברתיים יכולים להופיע כחלק ממאפייני הלקות כמו, למשל, תפיסה מרחבית לקויה שמשפיעה על ההבנה של מצבים חברתיים. נוסף על כך ייתכנו גם קשיים רגשיים שהם תוצאה של ההתמודדות עם לקויות הלמידה. קושי מרכזי נובע מהעובדה שלקויות למידה אינה מתבטאת במאפיינים חיצוניים מובהקים. על כן, הילד צובר לעיתים חוויות תסכול לצד ביקורת רבה ונחשב ל"עצלן", "מזלזל", או "חסר אחריות". הדבר עלול להשפיע באופן ישיר על מצבו הרגשי ועל תחושת הערך העצמי שלו. גם הפער הבלתי מוסבר בין יכולותיו הקוגניטיביות השונות שאותו ילד חווה, גורם לתחושת תסכול שמתבטאת באופנים שונים. הפערים הללו עלולים להותיר אותו עם רגשי אשמה, פחדים ותחושת נחיתות. בנקודת התחלה כזו נותרים לו על פי רוב אנרגיה מועטה ומשאבים דלים ללימוד, והוא חסר הפנמה ורכישת מיומנויות נוספות הנדרשות לפיתוח בוגר עצמאי.

מודל התגובה להתערבות
Response to Intervention (RTI) הוא מודל
מערכתי לטיפול בתלמידים עם לקויות למידה.
מודל זה מבוסס על ההנחה כי תמיכה ומעקב
שיטתי הניתנים בשלב מוקדם ומותאמים לצורכי
התלמיד, ימנעו חוויית כישלון ותחושת חוסר
מסוגלות.

לקויות למידה:
תפקידו של המורה

על פי גישה זו יש לבצע את התהליכים הבית ספריים שלהלן:

- א. זיהוי תלמיד בסיכון לקשיים לימודיים
- ב. הוראה מותאמת
- ג. מעקב אחר התקדמות
- ד. התאמת סוג ההתערבות ועוצמתה בהתאם לתגובת התלמידים להתערבות.

סעיפים ב-ד מתבצעים בהתאם למודל המציג התערבות בשלושה רבדים:

א. זיהוי תלמיד בסיכון לקשיים לימודיים

- התבוננות בתלמידים תוך כדי השיעור יכולה להעלות למודעות סימנים ראשוניים הדורשים תשומת לב מיוחדת. סימנים אלו הם אורות אדומים עבור המורה.
- נציג כאן כלי מתוך החוברת "**משיקים - אומנות ההוראה בכיתות הכוללות תלמידים עם קשיים ועם לקויות בלמידה בהשקה לתחומי הדעת**" בעזרתו ניתן לאתר סימנים ראשוניים המעלים חשד ללקות למידה. (נספח 1)

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

08

אגרת לרכזי השתלבות

אייר תשע"ח - מאי 2018

ב. הוראה מותאמת (על פי שלושת הרבדים במודל ה- RTI)

רובד ראשון

התערבות במסגרת הכיתתית ברמה מניעתית. במהלך השיעור הכיתתי, המורים משתמשים בדרכי הוראה המותאמות לתלמידים עם לקויות למידה, תוך התייחסות ייחודית מותאמת למאפייני התלמידים. התערבות במסגרת הרובד הראשון - במסגרת הכיתתית - עיצוב אוניברסלי להוראה

כפי שמוצג בתרשים - כ-75%-85% מהתלמידים יקבלו את המענה לקשייהם במסגרת הכיתתית. לשם כך יש חשיבות רבה שהמורה המלמד בכיתה ההטרוגנית יכיר היטב את תלמידיו ויתכנן את השיעור באופן שיהיה מותאם לשונות בין התלמידים, מתוך התחשבות בהיבטים פסיכו-פדגוגיים בהוראה.

רובד שני

לתלמידים שעדיין זקוקים למענה נוסף מעבר למענה הכיתתי, ניתנת התערבות בקבוצות קטנות הממוקדת במוקדי הקושי ומותאמת לפרופילים האישיים של הקבוצה, כמו, למשל, הוראה מתקנת בקריאה, כתיבה וחשבון במסגרת השעות הפרטניות.

רובד שלישי

ניתן אך ורק לתלמידים מעטים שעדיין לא התקדמו למרות העבודה בשני הרבדים שלעיל. במסגרת זו ניתן מענה פרטני ממוקד ואינטנסיבי לקידום התלמיד על ידי איש מקצוע.

לראות את כל הקשת
אגף לחינוך יסודי | ורכז השתלבות

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

08

אגרת לרכזי השתלבות

אייר תשע"ח - מאי 2018

כיצד עושים זאת?

כלים:

1. כלי "עשרת הדיברות" מציג את העקרונות לתכנון שיעור מותאם פרט בכיתה ההטרוגנית - **(נספח 2, חוברת משיקים)**. הכלי מציג את העקרונות לתכנון שיעור לצד נקודות להסתכלות רפלקטיבית או לתצפית לבחינת היישום של עקרונות אלו בשיעור. הכלי מתבסס על התפיסה של עיצוב אוניברסלי בהוראה. על תפיסה זו ניתן לקרוא **בעלון הכלה בנושא העיצוב האוניברסלי בהוראה**.
2. כלי התבוננות לתצפית ורפלקציה - כדי לעקוב אחר היישום של עשרת הדיברות, ניתן להיעזר בכלי שסייע למורה בהתבוננות רפלקטיבית על השיעור. ניתן להשתמש בכלי זה גם במסגרת של תצפית ולמידת עמיתים **(נספח 3)**.

ג. מעקב מתמיד אחר התקדמות התלמידים

חלק מרכזי במודל התגובה להתערבות RTI הוא מדידת התגובה. המורה מעריך באופן תדיר את התקדמות התלמיד שאותר "כתלמיד בסיכון" כדי לקבוע אם הוא מפיק תועלת מהלמידה ולהתאים לו את תוכנית ההתערבות. המעקב מאפשר לעדכן את אנשי הצוות והמשפחה לגבי התקדמות התלמיד. לשם כך יש חשיבות לבניית תיק תהליכי המתעד ועוקב אחר התלמידים המאותרים.

יש חשיבות רבה לאיסוף של נתונים כמו תוצאות מיפויים והישגים, תיעוד שיחות שהתקיימו עם הצוות החינוכי, עם התלמיד ועם הוריו, תיעוד תוכניות ההתערבות ומידת ההתקדמות של התלמיד וכל מידע נוסף שיסייע לצוות. המידע יסייע לצוות בקבלת החלטות שמטרתן לייעל את ההוראה, לשנות את משך ההתערבות ואת תדירותה או להעביר את התלמיד משלב לשלב (גבוה יותר או נמוך יותר במודל).

אופנים למעקב והערכה: [\(מתוך חוברת מודל התגובה להתערבות - RTI\)](#)

1. בדיקת הפנמת המיומנות הנלמדת והתכנים בשיעור הכיתתי

יש חשיבות למעקב אחר שליטתם של התלמידים המאותרים בנושאים ובמיומנויות הנלמדים במהלך השיעור באמצעות דפי תרגול (בתחילת שיעור), מבדקים קצרים, איסוף מחברות מדגמי, מבחנים מסכמים ומטלות יצירתיות הדורשות יישום של הנלמד כמו, למשל, ציור על פי הטקסט, כתיבת יומן על פי הטקסט, הכנת סרטון או מצגת.

2. מעקב אחר התקדמות התלמיד בקבוצה הקטנה

המורה יכול לנצל את ההזדמנויות שהוראה בקבוצה מאפשרת: הקשבה, מדידה ובחינת איכות הקריאה של התלמיד, שיח על החומר הנלמד, משוב אינטנסיבי ועוד.

יש חשיבות לתיעוד המידע שהמורה אוסף לאורך השיעור במסגרת תהליך הערכת ההתקדמות של התלמיד. יש לעקוב אחר התקדמות התלמיד בהתאם למטרות וליעדים שהוצבו, תוך השוואה לתפקודו בשיעורים הקודמים. לדוגמה, בקבוצה שמתמקדת בקריאה - מדידה של שטף הקריאה אחת לכמה שיעורים.

3. שיח פרטני של המורה עם התלמיד

חשוב שהמורה יקדיש זמן, בין השיעורים, או במסגרת הקבוצה הקטנה לשיח עם התלמיד, כדי לבדוק עימו את תחושותיו לגבי קצב התקדמותו ולחשוב איתו על התנאים שסייעו לשיפור הלמידה שלו. בהמשך, לאחר תקופת לימוד, יש לבדוק מה מידת ההשפעה של אלו על הלמידה וההישגים של התלמיד. דוגמאות לשיח כזה ניתן למצוא **בחוברת פסיפס** בפרק "בוא נשמע מה נשמע" עמ' 33, ובפרק "חסמים רגשיים" עמ' 36.

4. מעקב אחר התקדמות התלמיד בצוות רב-מקצועי

מפגשי צוות רב-מקצועי הם הזדמנות להעמיק בהתבוננות על כל תלמיד. חשוב להתייחס להתקדמותו ביחס לעצמו במדדים אחידים. בצוות הרב-מקצועי יש חשיבות לבחינת פערים שונים בתפקודו של התלמיד כמו: פערים בין תחומי דעת שונים או פערים בין הידע לבין היכולת לבטא אותו וכדומה. פערים אלה יכולים להצביע על חשד ללקות למידה או הפרעת קשב ומחייבים מענה בהתאם.

לראות את כל הקשת
רכז השתלבות
אגף לחינוך יסודי

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

08

אגרת לרכזי השתלבות

אייר תשע"ח - מאי 2018

ד. התאמת סוג ההתערבות ועוצמתה בהתאם לתגובות התלמידים להתערבות

הצוות החינוכי, העוקב אחר התקדמותו של התלמיד בתוכנית ההתערבות, ייעזר במידע שנאסף כדי להגיע להחלטות לגבי המשך ההתערבות. אם התלמיד התקדם ביחס לעצמו, אך לא צמצם את הפער ביחס לכיתה, יש להמשיך במתן התערבות עם מאפיינים דומים שמסייעים לו להתקדם ולצמצם את הפערים. אם התלמיד לא התקדם ביחס לעצמו - נדרשת חשיבה במסגרת הצוות הרב-מקצועי אחר הגורמים לכך. יש גם לבחון התערבות חלופית תוך התייחסות לכוחותיו של התלמיד.

על תפיסות שגויות וחשיבות ההתנסות

התפיסות השגויות

- "כל קושי של תלמיד הוא "עדות" להעדר יכולת ולחוסר מסוגלות
- כל תלמיד עם לקות למידה זקוק להתאמות בהיבחנות (על סמך המלצות אבחון דידיקטי)
- על הצוות החינוכי לקבל את המלצות האבחון כלשונן
- המורה אינו איש מקצוע ולכן אינו יכול לדעת מהי ההתערבות הנכונה עבור התלמיד
- על המורה בכיתה להקל על התלמיד ככל הניתן כדי לאפשר לו למידה מיטבית, על ידי ויתור על שימוש במיומנויות בסיסיות כמו קריאה וכתיבה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

08

אגרת לרכזי השתלבות

אייר תשע"ח - מאי 2018

הסכנות

הימנעות מתרגול ורכישת מיומנויות יסוד היא הרת גורל לעתידו של התלמיד ואינה מאפשרת את התפתחותו כלומד עצמאי. החסך בהתנסות הנדרשת או בהיקפה, פוגע בהבשלתם ובהתפתחותם המלאה של כלל התפקודים הקוגניטיביים-אינטלקטואליים-רגשיים האופייניים לאותו שלב, ומעביר את הילד לשלב ההתפתחותי הבא בעמדה התפתחותית נחותה יותר.

המסקנות

חשוב להתמיד בתהליך ההקניה של מיומנויות למידה, תוך הסבר לתלמיד על הנחיצות בהשקעתו, עם מתן תמיכה ועידוד מתאימים ושימוש בדרכי הוראה מותאמות עבורו. שימוש בתהליכי הוראה מותאמים על ידי המורה, בשגרת ההוראה בכיתה, ועבודה ממוקדת על הקושי על ידי התלמיד ומוריו בסיוע ההורים, משפרים לרוב את תפקודו של התלמיד והופכים אותו ללומד מיומן יותר ותלוי פחות בסיוע צמוד, לעיתים עד לייתור מלא של התאמות באופני היבחנות. כדי לאפשר זאת, צוות בית הספר נדרש ליצירת שגרות עבודה תומכות שיאפשרו את הליווי והתמיכה שהתלמידים זקוקים להם.

כלי מסייע

מסמך ההתאמות על רצף הלמידה וההיבחנות של אגף לקויות למידה והפרעות קשב וריכוז (2014) "[התאמות על רצף הלמידה וההיבחנות](#)".

לראות את כל הקשת
רכז השתלבות
אגף לחינוך יסודי

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהלה הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

08

אגרת לרכזי השתלבות

אייר תשע"ח - מאי 2018

חמישה היגדים מרכזיים

1. התנסות היא תנאי לרכישת מיומנויות וללמידה. ויתור על למידה שוטפת ועל הקניית מיומנויות במקרים של קושי, מלווה בפגיעה ברכישת מיומנויות מתפתחות וקריטיות לשלבי הגיל.
2. העברת המשקל מהתאמות בדרכי ההיבחנות להתאמות בהוראה ובד בבד הדגשת הצורך בהיכרות עם אופן הלמידה של התלמיד.
3. מודל התגובה להתערבות RTI - Response to Intervention. הרעיון של התערבות אשר הופכת לאינטנסיבית יותר כדי להבטיח שהתלמיד מקבל הזדמנויות ללמידה שיאפשרו יעול של הלמידה וההישגים שלו.
4. לא כל תלמיד עם קשיים הוא תלמיד עם לקות למידה. לקות למידה ≠ אי-יכולת למידה עצמית.
5. האבחון הוא רק חלק ממכלול בהגדרת הפרעת הלמידה. לא כל תלמיד עם לקות למידה זקוק לאבחון או להתאמות בדרכי ההיבחנות.

לראות את כל הקשת
רכז השתלבות אגף לחינוך יסודי

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהלה הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

08

אגרת לרכזי השתלבות

אייר תשע"ח - מאי 2018

אוטוביוגרפיה בחמישה פרקים קצרים מתוך ספר החיים והמתים הטיבטי / שיר אופטימי המתאר תהליך של צמיחה מתוך הקושי

מאת: פורשיה נלסון / מאנגלית: נמרוד קדם

פרק שלישי

אני הולך באותו רחוב.
יש בור גדול במדרכה.
אני רואה אותו.
אני עדיין נופל לתוכו.
זהו כוחו של הרגל.
עיניי פקוחות.
אני יודע היכן אני נמצא.
זוהי אשמתי.
אני יוצא מהבור מייד.

פרק רביעי

אני הולך באותו רחוב.
יש בור גדול במדרכה.
אני עוקף אותו.

פרק חמישי

אני הולך ברחוב אחר.

פרק ראשון

אני הולך ברחוב.
יש בור גדול במדרכה.
אני נופל לתוכו.
אני אבוד.
אני חסר אוניס.
זו לא אשמתי.
לוקח לי המון זמן לצאת מהבור.

פרק שני

אני הולך באותו רחוב.
יש בור גדול במדרכה.
אני מעמיד פנים שאינני רואה אותו.
אני שוב נופל לבור.
אינני יכול להאמין שאני שוב באותו
מקום,
אך זוהי לא אשמתי.
עדיין לוקח לי המון זמן לצאת מהבור.

לראות את כל הקשת
אגף לחינוך יסודי ורכז השתלבות

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

08

אגרת לרכזי השתלבות

אייר תשע"ח - מאי 2018

לקריאה נוספת של חוברות בהוצאת המשרד העוסקות בתלמידים עם לקויות למידה:

[משיקים](#)

[דיאלוג מורה-תלמיד](#)

[מסמך ההתאמות על רצף הלמידה וההיבחנות](#)

[מודל תגובה להתערבות](#)

סרטים מומלצים ברשת על אודות תלמידים עם לקויות למידה:

[כוכבים על פני האדמה](#)

סרט הודי באורך מלא על אודות ילד עם לקויות למידה המתמקד ביחס הסביבה (הורים ומורים) לקשייו של הילד.

[עשה שאדע](#)

סרט קצר על אודות ילד עם לקויות קריאה העומד לקראת הקריאה בתורה בבר המצווה שלו

[קריאה תמה](#)

סרט דוקומנטרי על אודות התמודדותו של נער בוגר עם לקויות הלמידה.

[תחרות איות](#)

סרט קצר המתמקד בתלמיד עם לקויות בכתיבה ובניסיונו להסתיר את הקשיים כדי לזכות בתשומת לב של נערה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

08

אגרת לרכזי השתלבות

אייר תשע"ח - מאי 2018

בברכת רבצ"חה,

מוריה טלמור וכל צוות המדריכים:

עידית הוכנברג, יעל גודל, טובי וינברג, מיכל פרנקל, סוהא שיבל, גלי אלדר,
זמיר ישי, לילי ישראל, אניטה גולשה, אתי אהרון, מרים פרי וצביה טרוטנר.

עיצוב גרפי גלית סבג "טו דו דיזיין"

הוצאה לאור גף פרסומים, משרד החינוך

התשע"ח - 2018